सपिण्डीकरणसमाख्यासिद्ध्यर्थं सुतरां तत्रतथाचरणम्। इति च तिथ्यादितत्त्वम्॥ अपि च।
"अपुत्रा जन्मिनः पापात् प्राणिनः समवस्थिताः।
मनुजास्तत्र सुतरां भवन्ति गृहकर्म्मिणः॥"
इति पाद्मे सृष्टिखण्डे ४३ अध्यायः॥
"शृणु द्विज महाबुद्धे दर्भेनापि स्मृतो हरिः।
ददाति मोक्षं सुतरां किं पुनर्हस्तवर्ज्जनात्॥"
इति तत्रैव पातालखण्डम्॥

सुतर्कारी, स्त्री, देवदालीलता। इति राजनिर्घण्टः॥

सुतर्द्दनः,पं,(सुष्ठु तर्द्दति पीड़यति विरहिनमिति तर्द्द अर्द्दने+ल्युः।)कोकिलः। इति त्रिकाण्डशेषः॥

सुतलः, पुं, (शोभनं तलं यत्र।) अट्टालिकाबन्धः। नागलोकप्रभेदः। इति मेदिनी॥ स तु पातालषष्ठखण्डः। तद्विवरणं यथा,—
"ततोऽधस्तात् सुतल उदारश्रवाः पुण्यश्लोको विरोचनात्मजो बलिर्भगवता महेन्द्रस्य प्रियं चिकीर्षमाणेनादितेर्लब्धकायो भूत्वा वटुवामनरूपेण पराचिन्नलोकत्रयो भगवदनुकम्पयैवपुनः प्रवेशित इन्द्रादिष्वविद्यमानया सुसमृद्धया श्रियाभिजुष्टः स्वधर्मेणाराधयंस्तमेव भगवन्तमाराधनीयमपगतसाध्वस आस्ते अधुनापि।"
इति श्रीभागवते। ५। २४। १८॥ (तथाच देवीभागवते। ८। १९। १३—३२।
"ततोविलाधस्तात् प्रोक्तं सुतलाख्यं विलेश्वरम्
पुण्यश्लोको बलिर्नाम आस्ते वैरोचनिर्मुने!॥
महेन्द्रस्य च देवस्य चिकिर्षुः प्रियमुत्तमम्।
त्रिविक्रमोऽपि भगवान् सुतले बलिमानयत्॥
त्रैलोक्यलक्ष्मीमाक्षिप्य स्थापितः किल दैत्यराट्।
इन्द्रादिष्वप्यलब्धा या सा स्त्रीस्तमनुवर्त्तते॥
तमेव देवदेवेशमाराधयति भक्तितः।
व्यपेतसाध्वसोऽद्यापि वर्त्तते सुतलाधिपः॥
* * * *
एवं दैत्यपतिः सोऽयं बालः परमपूजितः।
सुतले वर्त्तते यस्य द्वारपालो हरिः स्वयम्॥
एकदा दिग्जये राजा रावणो लोकरावणः।
प्रविशन् सुतले येन भक्तानुग्रहकारिणा॥
पादाङ्गुष्ठेन प्रक्षिप्तो योजनायुतमत्र हि॥
एवम्भूतानुभावोऽयं बलिः सर्व्वसुखैकभुक्।
आस्ते सुतलराज्यस्थो देवदेवप्रसादतः॥")

सुतवस्करा, स्त्री, (सुताः वस्कराः पक्षिण इव बहुत्वात् यस्याः।) सप्तपुत्रप्रसूः। इति त्रिकाण्डशेषः॥

सुतश्रेणी, स्त्री, (सुता उत्पन्ना श्रेणी यस्याः। एकत्र बहुजातत्वात् तथात्वम्। मूषिकपर्णी। इत्यमरः।२। ४। ८८॥ उन्दुरविलोया इति हिन्दी भाषा। तत्पर्य्यायः। द्रवन्ती २ न्यग्रोधी ३ मूषिकाह्वया ४ चित्रा ५ मूषकमारी ६ प्रत्यक्श्रेणी ७ शम्बरी ८। अस्या गुणाः। चक्षुष्यत्वम्। कटुत्वम्। आखुविषव्रणदोषनेत्रामयनाशित्वञ्च। इति राजनिर्घण्टः॥ पुस्तकान्तरे श्रुतश्रेणीति च पाठः॥

सुतहिबुकयोगः, पुं, विवाहोक्तयोगविशेषः। यथा, ज्योतिःसारसंग्रहे।
"सुतहिबुकवियद्विलग्नधर्म्मे-
ष्वमरगुरुर्यदि दानवार्च्चितो वा।
यदशुभमुपयाति तच्छुभं स्यात्
शुभमतिवृद्धिमुपैति तत्प्रभावात्॥"
अपि च ज्योतिस्तत्त्वे।
"लग्ने तत्पञ्चमे तूर्य्ये नवमे दशमे तथा।
गुरुर्भृगुर्व्वा दोषघ्नो विवाहे वर्द्धते शुभम्॥"
अयमेव सुतहिबुकयोगः॥

सुता, स्त्री, (सूयते स्म या। सु+क्तः। टाप्।) स्त्र्यपत्यम्। कन्या। इति मेदिनी॥ यथा—
"आत्मजस्तनयः सूनुः सुतः पुत्रः स्त्रियां त्वमी।
आहुर्दुहितरं सर्व्वे————॥"
इत्यमरः। २। ६। २७-२८॥
"अमी आत्मजाद्याः स्त्रियां वर्त्तमाना दुहितरमाहुः। यथा। आत्मजा। तनया। सूनोः प्रत्ययान्तराभावात् स्त्रियामपि सूनुरेव। सुता पुत्री। स्वार्थे के केऽकस्य इति ङस्त्वे ङे पसूतपुत्रेत्यादिना विभाष्या अत इति पुत्रिका पुत्रका च। शोनादिपाठात् पुत्री च। मा भैषीः पुत्रि सीतेति महानाटकम्।" इति तट्टीकायां भरतः॥ (यथा, भट्टिः। २। ४७।
"हिरण्मयी शाललतेव जङ्गमा
च्युतादिव स्थात्रुरिवाचिरप्रभा।
शशाङ्ककान्तेरधिदेवताकृतिः
सुता ददे तस्य सुताय मैथिली॥")
दुरालभा। इति शब्दचन्द्रिका॥

सुतात्मजः,पुं, (सुतस्य सुताया वा आत्मजः।) पौत्रः। दौहित्रः। इति सुतात्मजाशब्ददर्शनात्॥

सुतात्मजा, स्त्री, (सुतस्य सुताया वा आत्मजा) पौत्री। दौहित्री। इत्यमरः। २। ६। २९॥

सुतारका, स्त्री, (शोभने तारके यस्याः।) चतुर्व्विंशतिबुद्धशासनदेवतान्तर्गतदेवताविशेषः। इति हेमचन्द्रः॥ शोभनतारकायुक्ते, त्रि॥

सुतिक्तः, पुं, (सुष्ठु तिक्तः।) पर्प्पटः। इति राजनिर्घण्टः॥

सुतिक्तकः,पुं,(सुष्ठु तिक्तः। ततः कन्।) पारिभद्रः। इति जटाधरः॥ भूनिम्बः। इति शब्दरत्नावली॥

सुतिक्ता, स्त्री, (सुष्ठु तिक्ता।) कोषातकी। इति राजनिर्घण्टः॥

सुतीः, त्रि, पुत्रेच्छुः। पुत्रवदाचरणकर्त्ता। इति मुग्धबोधव्याकरणम्॥

सुती,[न्] त्रि,(सुतमस्यास्तीति। इनिः।) सुतविशिष्टः। यथा, हितोपदेशे।
"गुणिगणगणनारम्भे
न पतति कठिनी ससम्भ्रमात् यस्य।
तेनाम्बा यदि सुतिनी
वद बन्ध्या कीदृशी भवति॥"

सुतीक्ष्णः,पुं,(सुष्ठु तीक्ष्णः।) शोभाञ्जनः। इति जटाधरः॥ श्वेतशिग्रुः। इति राजनिर्घण्टः॥ मुनिविशेषः। यथा, भट्टौ ४ सर्गे।
"पुरो रामस्य जुहवाञ्चकार ज्वलने वपुः।
शरभङ्गः प्रदिश्यारात् सुतीक्ष्णमुनिकेतनम्॥"
अतिशयखरे, त्रि॥ (यथा, ऋतुसंहारे।६।२८
"समदमधुकराणां कोकिलानामाश्च नादैः
कुसुमितसहकारैः कर्णिकारैश्च रम्यैः।
इषुभिरिव सुतीक्ष्णैर्मानसं मानिनीनां
तुदति कुसुमबाणो मन्मथोद्दीपनाय॥")

सुतुङ्गः, पुं,(सुष्ठु तुङ्गः।) नारिकेलवृक्षः। इति हारावली। १००॥ ग्रहाणां उच्चांशविशेषः। तस्य नामान्तरं अत्यतुङ्गः। यथा, सत्कृत्यमुक्तावल्याम्।
"सूर्य्याद्युच्चान् क्रियवृषमृगस्त्रीकुलीरान्त्ययूके
दिग्वह्नीन्द्रहयतिथिशरान् समविंशांश विंशान्
अंशानेतान् वदति जवनस्यात्यतुङ्गान् सुतुङ्गान
तानेवांशान् मदनभवनेष्वाह नीचान् सुनीचान्॥"
अतिशयोच्चे, त्रि॥

सुतेजनः, पुं,(सुतेजयतीति। सु+तिज+ल्युः।) धन्वनवृक्षः। इति भावप्रकाशः॥ (तथास्य गुणाः।
"धन्वङ्गः कफपित्तास्रकासहृत्तुवरो लघुः।
बृंहणो बलकृद्वृक्षः सन्धिकृद्व्रणरोपणः॥"
इति भावप्रकाशस्य पूर्व्वखण्डे प्रथमे भागे॥)

सुतेजाः,[स्] पुं,(सुष्ठु तेजो यस्य। यद्वा,सुतेजयतीति। सु+तिज+"गतिकारकयोरिति।" उणा० ४। २२६। इति असिः।) अतीतकल्पीयार्हद्भेदः। इति हेमचन्द्रः। आदित्यभक्ता। इति राजनिर्घण्टः॥ शोभनतेजोयुक्ते, त्रि॥ (यथा, छान्दोग्योपनिषदि। ५।१२।१।
"एष वैसुतेजा आत्मा वैश्वानरो यं त्वमात्मानमुपास्से॥")

सुतैला, स्त्री, (सुष्ठु तैलमस्यामिति।) महाज्योतिष्मती। इति राजनिर्घण्टः॥

सुत्रामा,[न्]पुं,(सु+त्रै+मनिन्।)इन्द्रः। इत्यमरः। १।१।४५॥ सुष्ठु त्रायते भुवनं सुत्रामा आसुसिति मन् सोः पक्षे दीर्घत्वं सुत्रामा च। इति रुद्रः। इति भरतः॥ (यथा,अम्बाष्टके।३।
"यत्राश्रयो लगति तत्रागजा वसतु कुत्रापि निस्तुलशुका
सुत्रामकालमुखसत्राशनप्रकरसुत्राणकारिचरणा॥"
वाच्यलिङ्गेऽपि दृश्यते। यथा, वाजसनेयसंहितायाम्।१०।३१।
"इन्द्राय सुत्रामणे पच्यस्व।"
"सुष्ठु त्रायते इति सुत्रामा तस्मै सुत्रामणे शोभनत्राणकर्त्रे सुत्रातव्याय वा इन्द्राय पच्यस्व" इति तद्भाष्यम्॥)